

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 296/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Michalom Zemanom, Medená 18, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 96/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 96/2005.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v predmetnom konaní vedenom okresným súdom sa sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu domáha proti žalovaným náhrady škody spôsobenej zatičením jeho rodinného domu stavbou vo vlastníctve žalovaných.
3. V rámci predmetného konania podal sťažovateľ 10. júna 2021 námietku zaujatosti zákonného sudcu [REDAKOVANÉ], ktorú zdôvodnil tým, že na pojednávaní uskutočnenom 3. júna 2021 nadobudol pochybnosti o jeho nezaujatosti, pretože sudca vykonal svojvoľne a v rozpore s Civilným sporovým poriadkom (ďalej aj „CSP“) dokazovanie zamerané v prospech žalovaných, čím porušil princíp kontradiktórnosti konania a princíp rovnosti strán sporu.
4. Na podanú námietku zaujatosti reagoval sudca okresného súdu upovedomením zo 16. júna 2021, v ktorom sťažovateľovi oznámil, že na uplatnenú námietku zaujatosti nebude prihliadať a táto

nebude ani predložená nadriadenému súdu podľa § 53 ods. 3 CSP, keďže jej obsahom boli výlučne dôvody spočívajúce v postupe sudcu v konaní a jeho rozhodovacej činnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľa a návrh na vydanie dočasného opatrenia

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti vyjadruje nesúhlas s postupom okresného súdu, ktorý jeho „*spôsobilú*“ námietku zaujatosti nepredložil nadriadenému súdu na rozhodnutie, čím porušil jeho právo na spravodlivé súdne konanie a súčasne aj základné právo na zákonného sudcu, pretože o uplatnenej námietke zaujatosti mal rozhodovať senát nadriadeného súdu. V tejto súvislosti argumentuje, že protiprávny postup súdu, prípadne zjavne svojvoľné konanie nemožno považovať za procesný postup v zmysle § 53 ods. 3 CSP, keďže ním je potrebné rozumieť len postup, ktorý sa javí ako zákonný. Na podporu svojho tvrdenia poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/2018. Súčasne sťažovateľ vytýka okresnému súdu, že jeho námietku zaujatosti zaslal v rozpore so zákonom protistrane, čo taktiež svedčí o nedostatku nestrannosti konajúceho sudcu. Rovnako aj zamietnutie jeho návrhu na vykonanie dokazovania mohlo byť taktiež ovplyvnené zaujatosťou sudcu okresného súdu. Ďalej poznamenáva, že predchádzajúce dva rozsudky okresného súdu boli odvolacím súdom zrušené, preto v prípade podania odvolania proti rozsudku vo veci samej bude odvolací súd povinný sám vo veci rozhodnúť podľa § 390 CSP. Uvedené skutočnosti podľa sťažovateľa vyžadujú, aby o jeho vznesenej námietke zaujatosti bolo rozhodnuté ešte pred samotným vydaním meritórneho rozhodnutia.

6. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jeho označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 96/2005, prikázal okresnému súdu predložiť uplatnenú námietku zaujatosti nadriadenému súdu na rozhodnutie, zakázal okresnému súdu vec prejednať, ako aj vykonávať dokazovanie, a to až do rozhodnutia o námietke zaujatosti zákonného sudcu uplatnenej sťažovateľom. Súčasne navrhuje, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur, ako aj náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

7. Sťažovateľ sa taktiež domáha nariadenia dočasného opatrenia podľa § 130 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorým by ústavný súd zakázal okresnému súdu vykonávať dokazovanie a vec prejednať a súčasne vydať rozhodnutie vo veci samej alebo rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, pretože by to mohlo viesť k nenapraviteľným dôsledkom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu spočívajúcim v neprihliadaní na sťažovateľom uplatnenú námietku zaujatosti zákonného sudcu a v jej nepredložení nadriadenému súdu na rozhodnutie v zmysle § 53 ods. 3 CSP.

9. V kontexte predostretej sťažostnej argumentácie ústavný súd v prvom rade poukazuje na zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019).

10. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je v Civilnom sporovom poriadku garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre jeho zaujatosť (§ 49 a nasl. CSP). Okolnosť, že o veci napriek tomu rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, zakladajúcim dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti, vylúčený, je pritom dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

11. Z § 365 ods. 1 písm. c) CSP vyplýva, že odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Rovnako možno podľa § 420 písm. e) CSP v dovolaní proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí namietat', že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

12. Z predmetných zákonných ustanovení vyplýva, že platná právna úprava civilného sporového konania poskytuje strane sporu možnosť domáhať sa nápravy závažného procesného pochybenia spočívajúceho v rozhodovaní veci sudcom, ktorý mal byť z jej prejednávania vylúčený, a to (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) prostredníctvom odvolania, resp. dovolania proti meritórnemu rozhodnutiu v konkrétnej veci (pozri tiež IV. ÚS 5/2019). Teda napriek tomu, že strana sporu nemá proti nepredloženiu námietky zaujatosti sudcu nadriadenému súdu možnosť podania opravného prostriedku, svoj nesúhlas s takýmto postupom môže uplatniť v rámci opravného prostriedku proti rozhodnutiu vo veci samej.

13. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme civilného sporového konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv, hoci prípustný až po rozhodnutí vo veci samej. Za týchto okolností považuje ústavný súd za neprípustné, aby v danej fáze konania vstupoval do jeho priebehu a nahrádzal tak právomoc všeobecných súdov, keďže sťažovateľ má k dispozícii riadny, prípadne mimoriadny opravný prostriedok, prostredníctvom ktorého môže uplatniť ochranu svojich označených práv a namietat' (rovnako ako v ústavnej sťažnosti) aj nesprávny postup pri prejednaní ním uplatnenej námietky zaujatosti. Ústavný súd tak v tejto etape súdneho konania nie je oprávnený korigovať prípadné pochybenia procesného postupu všeobecného súdu v sťažovateľom nastolenej čiastkovej otázke (m. m. II. ÚS 209/2019).

14. V závere ústavný súd už len v stručnosti poznamenáva, že nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/2018, na ktorý sa sťažovateľ v ústavnej sťažnosti odvoláva, sa týka preskúmania

rozhodnutia o námietke zaujatosti uplatnenej v rámci väzobného konania, ktorého preskúmanie sa zo strany ústavného súdu vzhľadom na jeho povahu riadi vlastnými špecifickými kritériami. V prípade sťažovateľa však ide o námietku zaujatosti uplatnenú v rámci civilného sporového konania.

15. Na základe uvedeného ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako predčasnú, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku tohto uznesenia). Ako už totiž bolo uvedené, z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu musí strana konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú pre ňu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľa na vydanie dočasného opatrenia, keďže zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu vyplýva (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu nebolo tomuto návrhu sťažovateľa možné vyhovieť (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu